

[Avaleht](#) > ... > [Kohtuasja Algamine](#) > [Õigusabi](#) > [England and Wales](#)

Õigusabi

Inglismaa ja Wales

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kulud olenevad asja täpsest laadist. Õigusnõustajad kannavad kulusid oma klientide sõnaselge volituse alusel. Need kulud võivad hõlmata õigusnõustajate enda tasusid ning ka selliste kulude nagu kohtulõivude ja eksperdiarvamuste kulude väljamakseid. Kohtuvaidluse võitmise korral võivad kliendid need kulud kaotanud poolelt osaliselt või täielikult tagasi saada, kuid kui nad kaotavad või kaotanud pool ei suuda neid kulusid tasuda, vastutavad nad lõpuks ise oma õigusnõustaja kulude tasumise eest. Kohtumenetluse lõpus otsustab kohus kõiki kohtuasja asjaolusid arvesse võttes, kes peab kohtukulud kandma. Kuigi üldjuhul mõistetakse kohtuvaidluse võitnud poole kohtukulud välja kaotanud poolelt, on sellest põhimõttest palju erandeid.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tsiviilasjades antakse järgmist liiki abi:

- õigusabi, mis hõlmab esmast nõustamist ja abistamist mis tahes õigusprobleemi korral;
- abi kohtus, mis hõlmab abistamist kohtumenetluses, juhul kui täielik esindamine ei ole nõutav;
- perelepitus, mille käigus aitab sõltumatu ja kutsealase väljaõppega lepitaja teil jõuda kokkuleppele järgmistes küsimustes:
  - lahkuminekujärgsed korraldused seoses lastega (hooldusõigus, elukoht või suhtlusõigus);
  - lastele mõeldud elatismaksud;
  - rahalised vahendid (nt mis saab teie majast, säästudest, pensionist, võlgadest);
- isiku esindamine kohtus.

Õiguslik esindamine hõlmab kohtumenetluse poole või kohtuasja algatada kavatseva isiku esindamist. Seda liiki abi pakutakse kõige tõenäolisemalt kiireloomuliste perekonnaasjade ja muude asjade puhul, mida saab rahastada riiklikest vahenditest. See on kättesaadav kahel kujul: uurimisabi ja täielik esindamine.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Riigi õigusabi ameti (Legal Aid Agency (LAA)) rahalised vahendid on mõeldud ainult üksikisikutele, kellel on tasuta õigusabi kohaldamisalasse kuuluv õiguslik probleem. Kodakondsuse või elukoha kriteeriumi kehtestatud ei ole.

Taotlejad peavad üldiselt täitma veel järgmised kriteeriumid:

- nende sissetulek peab olema väike või nad peavad saama teatavaid hüvitisi ja neil ei tohi olla palju sääste või vara (majandusliku seisundi kriteerium) ning
- nad peavad tõendama, et neile tasuta õigusabi andmine on juhtumi asjaolusid arvestades mõistlik (põhjendatuse kriteerium).

Majandusliku seisundi kriteerium

Riigi õigusabi amet võtab tasuta õigusabi kõlblikkuse hindamisel arvesse üksikisiku rahalist olukorda. Nii õigusabi kui ka õigusliku esindamise puhul hõlmab majandusliku seisundi hindamine isiku igakuise brutosissetuleku, igakuise netosissetuleku ja kasutatava kapitali hindamist.

Kui isik saab teatavaid sissetulekust sõltuvaid sotsiaalkindlustushüvitisi (*passporting benefits*), vastab ta sissetuleku kriteeriumile automaatselt, kuid tema kapitali suurust tuleb ikkagi hinnata.

Need hüvitised on järgmised:

- sissetulekutoetus (Income Support (IS)),
- sissetulekupõhine töötushüvitis (Jobseeker's Allowance (JSA)),
- üldtoetus (Universal Credit (UC)),
- pensioni baasosa (Guarantee Credit element of Pension Credit (GC)),
- sissetulekuga seotud töövõimetustoetus (Employment and Support Allowance (ESA)).

Kui üksikisikud saavad riiklikult varjupaigaküsimuste tugiametilt (National Asylum Support Service (NASS)) 1999. aasta sisserände- ja varjupaigaseaduse (Immigration and Asylum Act 1999) artikli 4 või artikli 95 kohast rahalist toetust, arvatakse nad automaatselt nii sissetuleku- kui ka kapitalikriteeriumile vastavaks, kuid üksnes kontrollitud töörande ja varjupaigaasjades ning kõrgema kohtu (Upper Tribunal) apellatsioonimenetlustes.

Majandusliku seisundi kriteeriumi ei kohaldata mõnda liiki juhtumite puhul, sealhulgas:

- taotlused esimese astme kohtu vaimse tervise asjade kolleegiumile (First-tier Tribunal (Mental Health)),
- laste paigutamine asendushooldusele,
- rahvusvahelise lapseröövi juhtumid.

Põhjendatuse kriteerium

Tasuta õigusabi taotluste suhtes kohaldatakse ka põhjendatuse kriteeriumi, et hinnata, kas juhtumi asjaolusid arvestades on asjaomasele isikule tasuta õigusabi andmine mõistlik.

Tasuta õigusabi andmise üle otsustav riigi õigusabi ameti kõrgem ametnik (Director of Legal Aid Casework (DLAC)) arvestab järgmist:

- kas kohtumenetluse tõenäoline tulemus on proportsionaalne kohtuasja algatamise kuludega,
- kas asja lahendamine on laiemates avalikes huvides,
- kas eraviisil maksev keskmises majanduslikus seisundis klient oleks valmis asja menetlemisele oma raha kulutama ning
- kas üksikisikule tasuta õigusabi andmata jätmisega rikutaks tema õigusi.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Õigusvaldkonnad, mille puhul tasuta õigusabi antakse, on sätestatud 2012. aasta tasuta õigusabi, süüdimõistmise ja õigusrikkujate karistamise seaduse (Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012) 1. lisa 1. osas.

Nende hulka kuuluvad:

- avalik perekonnaõigus seoses lastekaitsega;
- eraõiguslik perekonnaõigus, kui on tõendeid perevägivalda või laste väärkohtlemise kohta, lapseröövi asjad, sundabieliu eest kaitsmise asjad ja asjad, milles üks kohtumenetluse pool on laps;
- võlg, mille korral on ohus isiku eluase. See hõlmab sundtäitmise pööramist hüpoteegiga koormatud eluasemele, eluaseme sundmüüki ja võlausaldaja algatatud maksejõuetusmenetlust, kui isiku vara hõlmab tema eluaset;
- majutus, kui isiku eluase on ohus või kui isik on kodutu. See hõlmab eluasemele sundtäitmise pööramist, väljatõstmist, üüritud eluruumide lagunemist, kui see kujutab endast tõsist ohtu inimeste tervisele või ohutusele, kodutute abistamist ja antisotsiaalse käitumise asju;
- ambulatoorne ravi;
- kaebused ametiasutuste peale;
- vaimne tervis ja vaimne võimekus;

- kohtulik kontroll;
- hariduslikud erivajadused;
- varjupaigataotlused ja asjaomased edasikaebused;
- sisserändajate kinnipidamine;
- diskrimineerimine;
- tervisekahjustuse tekitamine ettevaatamatusest, kui laps saab raseduse, sünni või sünnijärgse perioodi ajal neuroloogilise kahjustuse, mille tagajärjel tekib raske puue;
- sisseränne, kui tegemist on perevägivalda küsimuste, sisserändekaebuste erikomisjoni (Special Immigration Appeals Commission) menetluste, inimkaubanduse küsimuste või orjuse, sunduse või sunniviisilise tööga;
- sotsiaalhävitised, kuid ainult kassatsioonkaebuse esitamiseks kõrgemale kohtule, apellatsioonikohtule (Court of Appeal) või kõrgeimale kohtule (Supreme Court).

Muudes valdkondades võib tasuta õigusabi saada, kui on täidetud erandjuhtude rahastamise kriteerium, mis on sätestatud 2012. aasta tasuta õigusabi, süüdimõistmise ja õigusrikkujate karistamise seaduse artiklis 10.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Kiireloomuliseks esindamiseks kohtus, näiteks selleks, et kaitsta üksikisikuid ja/või nende lapsi perevägivalda eest, saab taotleda erakorralist abi.

Eraõiguslikes perekonnaasjades, mis hõlmavad perevägivalda, peate üldjuhul esitama tõendid teie endise partneri ohtlikkusest teile või teie lastele.

Tõendeid võib küsida järgmistelt asutustelt ja isikutelt:

- kohtud;
- politsei;
- mitme asutuse osalusega riskihindamiskonverents (MARAC);
- sotsiaalteenistused;
- tervishoiutöötaja, näiteks arst, õde, ämmaemand, psühholoog või koduvisiite tegev rahvatervisetöötaja;
- varjupaiga juht;
- perevägivalda ohvriabitalitus;
- teie pank (nt krediitkaardikontod, laenu dokumentid ja pangaväljavõtted);
- teie tööandja või haridus- või koolitusteenuse osutaja;
- mis tahes saadud hävitiste maksja.

Tasuta õigusabi lepinguga õigusnõustajad võivad taotleda erakorralist õiguslikku esindamist, mis hõlmaks mis tahes kiireloomulisi meetmeid. Poolleilolevate toimingute jaoks on tasuta õigusabi endiselt vaja taotleda tavapärasel viisil.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Kõik õigusnõustajad, olenemata sellest, kas nad on sõlminud tasuta õigusabi lepingu või mitte, on kohustatud teavitama oma kliente tasuta õigusabi võimalikust kättesaadavusest ja andma neile võimaluse pöörduda tasuta õigusabi andja poole.

Tsiviilasjades antava tasuta õigusabi teenuseid võivad osutada tsiviilõiguslase nõustamise teenistuse (Civil Legal Advice (CLA)) telefoninõustajad, õigusnõustajad ja advokaadid või mittetulundusühingud, kes on sõlminud riigi õigusabi ametiga asjaomases õigusvaldkonnas tasuta õigusabi teenuste osutamise lepingu. Tasuta õigusabi osutavaid nõustajaid saab otsida õigusnõustajate ühenduse (Law Society) veebisaidi funktsiooni „Find a Solicitor“ abil.

Kliente võib suunata tsiviilõiguslase nõustamise teenistuse telefoninõustamise teenust kasutama ka selleks, et teha esmalt kindlaks tasuta õigusabi kohaldamisala ja isiku abikõlblikkus.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Teil tuleb nii enda kui ka oma partneri (kui see on asjakohane) kohta esitada järgmine teave:

- hüvitised, sealhulgas hüvitiseteatised;
- sissetulek, säästud ja kulutused, sealhulgas palgatõendid ja pangakonto väljavõtted;
- riiklik sotsiaalkindlustusnumber.

Vajate ka ära kirju oma asjaga seotud tõenditest, nagu:

- kohtudokumendid;
- abielu- ja sünnitõendid (perekonnaasjade puhul);
- asjakohased kirjad.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Isiku nimel esitavad riigi õigusabi ametile taotluse tasuta õigusabi lepinguga õigusnõustajad. Õigusnõustaja leidmise kohta vt eespool.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teie õigusnõustaja teavitab teid, kas teie tasuta õigusabi taotlus on vastu võetud ja kas teil tuleb tasuda omaosalus.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Selle kohta annab teile nõu teie õigusnõustaja.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teie ise (vt eespool), kuid peate valima õigusnõustaja, kellel on leping riigi õigusabi ametiga.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Kui teile antakse tasuta õigusabi, katab see kõik teie õigusnõustaja kulud, sealhulgas sellised väljamaksed nagu kohtulõivud, kuigi teilt võidakse sõltuvalt teie majanduslikust seisundist nõuda kindlaksmääratud igakuise omaosaluse maksmist.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Vt eespool.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kui te kaotate kohtuvaidluse, mida riigi õigusabi amet ei rahastanud, võite siiski taotleda rahalist abi kõrgema astme kohtule apellatsioonkaebuse esitamiseks. Selleks peate vastama majandusliku seisundi ja põhjendatuse kriteeriumile.

Kui riigi õigusabi amet rahastas teie kohtuasja menetlemist, võite taotleda oma rahastamistõendi muutmist, et see hõlmaks ka apellatsioonkaebust. Selles etapis veendub riigi õigusabi amet, et teie asi vastab endiselt majandusliku seisundi ja põhjendatuse kriteeriumile.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui teie sissetulek ja/või kapital suureneb sel ajal, kui teie õiguslikku esindamist rahastatakse, peate riigi õigusabi ametit sellest viivitamata teavitama ja teie majanduslikku seisundit võidakse uuesti hinnata. Kui teie sissetulek väheneb, võite taotleda oma majandusliku seisundi uut hindamist ja teie omaosalust võidakse vähendada. Kui saate sel ajal, kui riigi õigusabi amet teie asja menetlemist rahastab, näiteks pärandusena, oma maja müügist või lotovõiduga raha, võidakse teilt nõuda, et te oma õigusabikulud sellest rahast osaliselt või täielikult tasuksite.

Kui teile antakse tasuta õigusabi, võib see hõlmata ainult teatavat toimingut, näiteks advokaadi arvamuse hankimist teie asja kohta, ja kindlaks võidakse määrata maksimumtoetus. Kui teil on vaja suurendada abist kaetava töö hulka või selle töö maksimaalset maksumust, mida teie õigusnõustaja saab teha, peate esitama oma õigusnõustaja kaudu asjaomase taotluse.

Riigi õigusabi amet võib rahalise abistamise lõpetada, kui seda ei ole enam mõistlik teie asjaga seoses teha, näiteks kui te keeldute mõistlikust kokkuleppepakkumisest või kui selgub, et teie eduväljavaated on oodatust kehvemad. Selle eesmärk on tagada, et olukorras, kus eraviisil maksev klient tõenäoliselt edasi ei tegutseks, ei raisataks avaliku sektori raha. Kui riigi õigusabi amet kaalub teie rahalise abistamise lõpetamist, annab ta teile kõigepealt võimaluse põhjendada, miks ta ei peaks seda tegema, ja kui ta ikkagi otsustab rahalise abistamise lõpetada, on teil õigus esitada kaebus sõltumatule juristide komiteele. Kui rahaline abistamine lõpetatakse, kaetakse teie õigusnõustajate poolt juba kantud kulud.

Seadusjärgne tasu

Teilt võidakse oma kulude osalist või täielikku tagasimaksmist nõuda ka juhul, kui teie majanduslik seisund menetluse tulemusel paraneb. Kohtumenetluse lõpus on riigi õigusabi amet kohustatud oma kulud võimalikult suures ulatuses sisse nõudma. Ta võtab kõigepealt arvesse teie tasutud omaosalust ja teie vastaspoolelt sissenõutud kulusid. Pärast seda nõuab ta puudujääva osa sisse menetluse käigus sissenõutud või arestitud vara või raha arvelt. Eraviisil maksev klient peaks kõik tasumata kulud sellisel viisil tagasi maksuma ja on ainuõige, et rahalist abi saav klient peab tegema sama, kui ta seda suudab. Kui aga kõnealune vara on teie eluase (või eluaseme ostmiseks kõrvale pandud raha), võite maksmist edasi lükata kuni selle järgmise müügini, tingimusel et olete nõus vahepeal viivist tasuma.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Tasuta õigusabi lepinguga õigusnõustaja/nõustaja võib teie nimel tegutsemisest keelduda. Õigusnõustajate lepingus on kindlaks määratud olukorrad, mil nad võivad keelduda (nt kui tegemist on huvide konfliktiga või kui neil puudub pädevus). Nad peaksid teid teavitama, miks nad asjaga tegelema ei hakka, kuid nende otsust edasi kaevata ei saa.

Kui teie taotlus lükatakse tagasi põhjendamatusse tõttu, teavitab riigi õigusabi amet teid oma otsusest ja selgitab seda. Seejärel on teil 14 päeva aega vaide esitamiseks. Kõigepealt vaadatakse vaide läbi asutuse sees. Kui riigi õigusabi amet leiab pärast vaide läbivaatamist, et tasuta õigusabi saamise tingimused on täidetud, ja tühistab otsuse, siis (muutmis)taotlus rahuldatakse ja teile väljastatakse tasuta õigusabi tõend / muudetud tõend.

Kui riigi õigusabi amet leiab, et tasuta õigusabi saamise tingimused ei ole täidetud, ja jätab otsuse muutmata, teavitatakse teid ja teie õigusnõustajat selle põhjusest ning samal ajal ka teid sellest, kas teil on õigus esitada kaebus sõltumatule rahalise abistamise taotluste läbivaatamise komiteele (IFA) (Independent Funding Adjudicator (IFA)).

Kui sõltumatule rahalise abistamise taotluste läbivaatamise komiteele esitatakse kaebus, teeb ta oma otsuse või annab oma soovitusel kaebuse toetuseks esitatud teabe ja kehtivate tasuta õigusabi eeskirjade alusel. Sõltumatu rahalise abistamise taotluste läbivaatamise komitee võib teiega vajaduse korral ühendust võtta.

Lisateave

Lisateavet tasuta õigusabi kohta saab veebisaidilt Gov.uk.

■ Viimati uuendatud: 12/07/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.